

Trendberichten tonen mogelijkheden en bedreigingen voor de watersector

De watersector heeft te maken met nieuwe ontwikkelingen als nanotechnologie, wellness, Wikileaks én de noodzaak om meer rekening te houden met duurzaamheid. Het is belangrijk om deze veranderingen vroegtijdig te signaleren, zodat de sector zich optimaal kan aanpassen aan de nieuwe omstandigheden. Die omstandigheden worden bepaald door veel onzekerheden, 'ongetemde' vraagstukken en een grote onderlinge verwevenheid. KWR-onderzoekers bieden via DWSI trendberichten en een platform voor het formuleren van optimale responsstrategieën.

De context van de Nederlandse watersector verandert voortdurend. Om daarop voortijdig te kunnen reageren, moeten beslissers, agendabepalers en onderzoekers inzicht hebben in de toekomst. Horizonscanners van KWR houden zicht op ontwikkelingen die de sector de komende jaren sterk kunnen beïnvloeden. Zij maken daarvoor gebruik van nationale en internationale netwerken van toekomstverkenneren en rapporteren de opbrengsten van hun 'horizonscanning' in trendwaarschuwingen: korte en bondige beschrijvingen van specifieke ontwikkelingen en hun relevantie voor de Nederlandse watersector. Er zijn trendberichten opgesteld voor verschillende maatschappelijke en technologische dimensies: sociaal-cultureel, economie, politiek, technologie, ecologie en demografie.

Relevante ontwikkelingen

De trendberichten op het gebied van economie geven bijvoorbeeld aan dat de kredietcrisis zich heeft ontwikkeld tot een economische recessie die bezuinigingen vereist, ook in de watersector. Deze bezuinigingen bieden echter ook mogelijkheden, bijvoorbeeld voor meer samenwerking in de (afval)waterketen. Ook maakte de kredietcrisis duidelijk dat de watersector de klant meer centraal moet stellen. Daarnaast is duidelijk dat het marktdenken zijn intrede heeft gedaan in het (semi)publieke domein en dat economische activiteiten zich vooral manifesteren in de steden.

Op maatschappelijk gebied blijkt dat burgers water sterk zien als onderdeel van hun behoefte aan een goede gezondheid, *wellness* en comfort. Bezuinigingen op waterveiligheid worden massaal afgewezen. De samenleving vergrijsst en delen van Groningen, Limburg, Zeeland en Oost-Nederland hebben met bevolkingskrimp te maken. Bij de jongeren van de zogeheten grenzeloze generatie blijkt het eigenbelang vaak boven het collectieve belang te gaan.

In de watersector is naast doelmatigheid ook het vergroten van duurzaamheid vanzelfsprekend geworden. Energieneutrale bedrijfsvoering en het terugwinnen van nutriënten krijgen steeds meer aandacht. Ook het anticiperen op het opwarmen van de aarde blijft een bepalende factor in de watersector, evenals behoud van biodiversiteit.

De omgang met dergelijke complexe vraagstukken vergt innovatieve concepten en baanbrekende technologieën. Ontwikkelingen op gebied van nanotechnologie, robotica en genetica vormen de belangrijkste technologische trends voor de komende tijd. Deze technologieën maken een versnelling door. In de watersector wordt veel verwacht van ontzoutingstechnologieën en 'slimme materialen'.

De trend van 2010 was *social networking* - en die trend zet door. Virtuele verbanden, *open source media* en *smartphone*-toepassingen bepalen op dit moment voor een deel de uitwisseling van informatie en de interacties tussen mensen en organisaties.

De watersector moet steeds meer leren omgaan met 'ongetemde vraagstukken', zoals klimaatverandering. Zulke vraagstukken kenmerken zich door complexiteit en onzekerheid. Daardoor bestaat niet alleen onenigheid over de probleemperceptie, maar ook over de mogelijke oplossingen. Bij zulke vraagstukken is een proces van continue aanpassing essentieel. Watermanagement wordt in de praktijk dan ook steeds meer een kwestie van aanpassingsvermogen, integrale aanpak en nauw samenwerken met andere betrokkenen.

Wat verder opvalt in de trendberichten is de

Impressie van een DWSI-sessie.

verwevenheid van de ontwikkelingen. Wat gebeurt in de ene dimensie, heeft gevolgen voor of wordt versterkt door ontwikkelingen in een andere dimensie. Dat beïnvloedt ook de gedachten over de relevantie van de genoemde trends voor de watersector. Die relevantie lijkt soms ver te zoeken, maar kan vanuit onverwachte hoek weleens groot zijn of worden. Een belangrijke factor bij het ontwikkelen van responsstrategieën is de onderlinge verwevenheid tussen de watersector en andere, vaak meer bepalende, sectoren en dimensies, zoals de woningbouw of energiesector.

Ongeveer 20 organisaties in de watersector houden zich actief bezig met de betekenis van trends voor de watersector en het zoeken naar passende responsstrategieën binnen het horizonscanningsplatform Dutch Water Sector Intelligence. In DWSI komen strategische denkers vanuit alle hoeken van de watersector samen om trends te vertalen naar strategische mogelijkheden en bedreigingen. Dat gebeurt rond thema's als technische innovaties, collectief leiderschap, biodiversiteitsbeleid en de water-voedsel-energiënexus.

Centraal in DWSI staat het sociaal leren: energie steken in het begrijpen en herkennen van eigen en andermans vertrekpunten en samen op zoek gaan naar nieuwe kennis en inzichten. Sociaal leren leent zich bij uitstek voor complexe en onzekere vraagstukken met verschillende betrokkenen en probleem-percepties.

We nodigen u graag uit om deel te nemen aan DWSI en ook uw kennis en opvattingen in te brengen.

Andrew Segrave, Chris Büscher en Jos Frijns
(KWR Watercycle Research Institute)